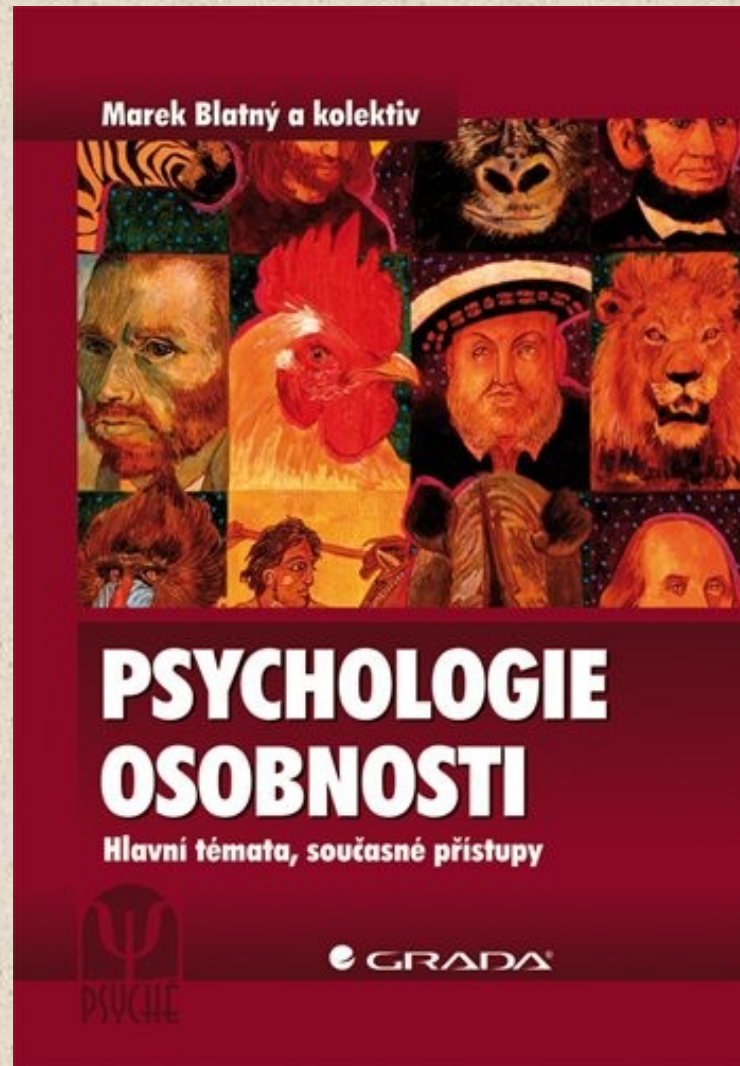

Blatný et al. Psychologie osobnosti. Grada, 2010.

Psychologie osobnosti

- individuální rozdíly
- osoba jako celek

Definice osobnosti

Gordon W. Allport:

- osobnost = dynamická organizace psychofyzických systémů uvnitř individua, která determinuje jeho jedinečné přizpůsobení k jeho prostředí

L. A. Pervin, 1993:

- Osobnost = ty charakteristiky člověka, které jsou podkladem konzistentních vzorců chování
- (Vnitřní kvality, vysvětlující konzistentní vzorce chování: myšlenky, city a pozorovatelné (vyjádřené) chování)

Teorie osobnosti

- systematizace stávajících poznatků
- směr výzkumu

Teorie osobnosti jako odpověď na otázky

- CO – osobnostní charakteristiky a jejich organizace
- JAK – determinanty a ovlivňující faktory osobnosti
- PROČ – důvody chování (motivační aspekty)

Osobnost

- struktura (reakce, rys, typ)
- proces (dynamika osobnosti, motivace)
- růst a vývoj
 - prostředí (kultura, sociální třída, rodina)
 - dědičnost (intelligence, temperament)

Kritéria pro hodnocení teorií osobnosti

- hutnost, zvrubnost
- jednoduchost
- relevantnost pro výzkum

Tři tradice výzkumu osobnosti:

klinický, korelační, experimentální

Sdílené vědecké cíle: RELIABILITA a VALIDITA

Klinický přístup

- zahrnuje systematické, hloubkové studie jednotlivce
- Jean Charcot, Sigmund Freud, Henry Murray, Carl Rogers, George Kelly
- + poskytuje příležitost sledovat širokou škálu jevů a fungování osobnosti jako celku, umožňuje nová pozorování a hypotézy
- obtíže při ověřování pozorování jinými osobami a při formulaci hypotéz pro empirické testování

Korelační přístup

- zdůrazňuje individuální rozdíly a usiluje o stanovení vztahů mezi těmito rozdíly na různých osobnostních charakteristikách
- klade důraz na měření, velké soubory respondentů a hledá vztahy mezi malým počtem prvků osobnosti
- sir Frances Galton, Raymond B. Cattell, Hans J. Eysenck, pětifaktorový model osobnosti
- + definování základní struktury osobnosti
- omezení vyplývající z povahy získávaných dat (self-report)

Experimentální přístup

- systematická manipulace s proměnnými s cílem získat kauzální vztahy
- velké vzorky, obecné zákonitosti vztahů, přímá kontrola nad sledovanými proměnnými
- (Wilhelm Wundt, Hermann Ebbinghaus, Ivan Pavlov, J. B. Watson, Clark Hull, B. F. Skinner)
- + objektivita při stanovení kauzálních vztahů
- omezení vyplývající z povahy experimentální situace, hypotézy respondenta o experimentu, očekávání experimentátora